

DİYARBAKIR KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2025/8

Türkiye İnsan Hakları ve EŞitlik Kurulu'nun 11/2/2025 tarihli ve 2025/96 sayılı kararıyla oy birliğiyle kabul edilmiştir.

KISALTMALAR.....	iii
I. GİRİŞ.....	1
II. GENEL BİLGİLER.....	3
A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler.....	3
B. Kurum Personeli	3
C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler	4
III. TESPİT, GÖZLEM ve GÖRÜŞMELER	5
A. Fiziksel Koşullar.....	5
B. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri.....	7
C. Beslenme.....	9
E. Psikososyal Servis Hizmetleri.....	13
F. Eğitsel, Kültürel, Sosyal, Sportif ve Mesleki Faaliyetler	14
G. Dış Dünya İle İletişim.....	17
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	18
A. Değerlendirme	18
B. Tavsiyeler.....	18
1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler	18
2. Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumuna Yönelik Tavsiyeler.....	19
3. Diyarbakır Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğüne Yönelik Tavsiye	20
4. Diyarbakır İl Sağlık Müdürlüğüne Yönelik Tavsiye.....	20

- ACEP** : Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu Projesi
- AİÖK/CPT** : Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi
- m²** : metrekare
- OPCAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması
- UYAP** : Ulusal Yargı Ağı Projesi

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un *“Kapalı ceza infaz kurumları”* başlıklı 8'inci maddesi şöyledir: *“Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”*

5. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TİHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

6. Anılan görevin icrası kapsamında 18-19/9/2024 tarihlerinde Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna¹ **habersiz** bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ..., ..., Sosyal Hizmet Uzmanı ... ile talep üzerine görevlendirilen Hekim ... ve Psikolog ... yer almıştır.

7. Ziyaret, İdare ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede TİHEK Heyeti tarafından; UÖM, ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiştir. İdareden Kurum hakkında güncel bilgiler, Kurumun mevcut durumu, mahpusların sayısı ve sınıflandırmalarına ilişkin bilgiler alınmıştır. İdare ile yapılan görüşmenin ardından Ziyaret Heyeti koğuşların bulunduğu alan ve eklentilerde incelemelerde bulunmuştur. Heyet üyeleri tarafından görüşme gerçekleştirilen mahpuslara; TİHEK hakkında genel bilgi verilmiş, ziyaretin amacı ve kapsamı belirtilmiş, gizliliğe riayet edilerek rapor hazırlanacağı hususu aktarılmıştır. Görüşmeler sırasında infaz ve koruma memurları ile diğer idari personelden herhangi biri görüşme yapılan bölümlere alınmamıştır. Akabinde revir birimi, psikososyal servis, manevi rehberlik servisi, kütüphane, atölyeler, kamera odası, kantin, açık ve kapalı görüş alanları, avukat görüşme alanı, personel yemekhanesi, ziyaretçi odaları, açık ve kapalı spor salonları ziyaret edilmiş, gerekli kayıt, belge ve defterler incelenmiştir. Ziyaret bitiminde İdare ile son bir toplantı yapılmış; Ziyaret Heyeti tarafından ilk tespit ve gözlemler paylaşılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun İdare ve ilgili kurumlarla paylaşılarak tavsiyelerin takip edileceği ve takip ziyareti de yapılabileceği bilgisi verilmiş ve ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

8. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 8/2/2024 tarihli ve 2024/230 sayılı kararı ile Başkanlık makamının 6/9/2024 tarihli ve 41302 sayılı olurlarına istinaden 18-19/9/2024 tarihlerinde Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

¹ Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler

9. Kurum şehir merkezine 15 kilometre uzaklıkta bulunan Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumları yerleşkesi içerisinde yer almaktadır. 2019 yılında faaliyete geçen Kurum 12.468 metrekare (m²) kapalı alan ve 1.770 m² açık alan olmak üzere toplam 14.238 m² alanda hizmet vermektedir.

10. Kuruma toplu taşıma araçları ile ulaşım imkânı bulunmaktadır.

B. Kurum Personeli

11. Kurumda 195 personel görev yapmaktadır.

12. Personelin ünvan ve sayılarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

ÜN VAN	PERSONEL SAYISI
Kurum Müdürü	1
Kurum İkinci Müdürü	2
İdare Memuru	1
Öğretmen	2
Psikolog	1
Sayman	1
Diş Hekimi	1
Hemşire	1
Sağlık Memuru	1
Ceza İnfaz Kurumu Kâatibi	7
İnfaz ve Koruma Başmemuru	7
İnfaz ve Koruma Memuru	161
Aşçı	1
Bilgisayar İşletmeni	3
Hizmetli	2
Teknisyen	2

Gıda Teknisyeni	1
TOPLAM	195

13. Vardiya sistemi ile çalışan infaz ve koruma memurları 08.00-17.00 ile 17.00-08.00 saatleri arasında iki vardiya halinde, diğer personel ise 08.00-17.00 saatleri arasında Kurumda görev yapmaktadır.

14. Kurumda görev yapan personelin belirli dönemlerde Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından planlanan; Kadın Hükümlülerle Çalışan Personel Uzmanlaşma Eğitimi, Mesleki Müdahale Teknik ve Taktikleri Eğitimi, Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu Projesi (ACEP) Eğitici Eğitimi, Annemleyim Projesi Yaygınlaştırma Eğitimi, Yetenek Her Yerde Eğitimi, Ceza İnfaz Kurumlarında Annesinin Yanında Kalan Çocuklar İçin Kurum Modeli İyileştirme Projesi, Psikososyal Servis İşlemleri Materyal Güncelleme Çalıştayı, Badminton Eğitici Eğitimi, Proje Döngüsü Eğitici Eğitimi, Merkez Kontrol İşlemleri Eğitimi, Hafif Seviye Kentsel Arama ve Kurtarma Eğitimi, İlk Yardım Eğitimi, Mutemetlik Eğitimi, İdari Gözlem Servisi Sekreteryaya İşlemleri Eğitimi, Personel Birimi İşlemleri Eğitimi, İnfaz İşlemleri Eğitimi, Revir İşlemleri Eğitimi, Firar Önleme Eğitimi, Ceza İnfaz Kurumlarında İnsan Hakları Eğitimi ile Tutuklu ve Hükümlülere Yönelik Disiplin ve Ödül Uygulamalarının İyileştirilmesi Projesi eğitimlerine katıldığı bilgisi paylaşılmıştır.

15. Kurum tarafından gönderilen belgelerden personelin; kişiler arası iletişim, hassas gruplara mensup bireylerle iletişim ile işkence ve kötü muamelenin önlenmesi konularında eğitim almadığı görülmüştür.

C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler

16. Kurum kapasitesi 423 kişi olup; ziyaret tarihinde Kurumda 109 tutuklu, 34 hükümlü ve 175 hükümlü olmak üzere toplam 318 mahpus bulunmaktadır. Bu mahpuslardan 11'i yabancı uyrukludur².

17. Kurumda 12-18 yaş aralığında 12 çocuk mahpus bulunmaktadır. Ayrıca 0-6 yaş aralığındaki 23 çocuk da anne refakatinde barındırılmaktadır.

18. Kurumda fiziksel engelli 1 mahpus ve kronik rahatsızlığı olan 47 mahpus bulunmaktadır.

² Kurumda 5 Suriye, 3 İran, 1 Irak ve 2 Azerbaycan uyruklu mahpus bulunmaktadır.

III. TESPİT, GÖZLEM ve GÖRÜŞMELER

A. Fiziksel Koşullar

19. Kurum A, B ve C olmak üzere birbiriyle bağlantılı 3 bloktan oluşmaktadır. Blokların her biri 2 katlıdır.

20. Kurumda 20 adet tek kişilik oda ve 35 adet çok kişilik koğuş bulunmaktadır.

21. Tek kişilik odalar tek katlı şekilde inşa edilmiş olup odanın içerisinde; metal karyola, metal dolap, plastik masa ve sandalye, televizyon, mini buzdolabı, tuvalet ve banyo mevcuttur.

22. İki katlı şekilde inşa edilen çok kişilik koğuşların giriş katında; mutfak alanı, plastik masa ve sandalyeler ile televizyonun bulunduğu ortak yaşam alanı, ACEP kapsamında görüntülü görüşme kabini, havalandırma bahçesi, tuvalet ve banyo, üst katında ise metal ranza ve dolapların olduğu yatakhane bölümü bulunmaktadır.

23. C blokta bulunan anne-çocuk ünitesi Ceza ve Tevfikevleri Genel Müdürlüğünün başlattığı “Annemleyim Projesi” kapsamında 2023 yılında faaliyete geçmiştir. Anne-çocuk ünitesinde 6 adet koğuş mevcut olup koğuşların içerisinde her anne ve çocuğu için ayrı birer odanın bulunduğu görülmüştür.

24. İki katlı olan anne-çocuk ünitesindeki koğuşların giriş katında; mutfak alanı, oturma alanı, buzdolabı, televizyon, görüntülü görüşme kabini, havalandırma bahçesi ve mahpusların odaları, üst katında çamaşır odası, oturma alanı ve mahpusların odaları bulunmaktadır. Havalandırma bahçesinde çeşitli oyuncakların olduğu, bu alanın zeminin yumuşak malzemeye kaplandığı, merdivenlerde kaydırmaz bant ve merdiven boşluklarında güvenlik filesi bulunduğu görülmüştür.

25. Anne-çocuk ünitesindeki mahpusların odalarında; metal karyola, televizyon, duvara sabitlenmiş dolap, beşik, çocuk masa ve sandalyesi, komodin, tuvalet ve banyo mevcuttur. Odalardaki prizlerin çocukların erişebileceği yükseklikte olduğu ve prizlerde çocuklar için emniyet kapağı olmadığı gözlemlenmiştir.

26. Ziyaret edilen koğuşlarda kişi sayısı kadar yatak, yastık, nevresim takımı ve battaniye olduğu görülmüştür. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar söz konusu eşyaların eskimesi durumunda talepleri doğrultusunda İdare tarafından değiştirildiğini ifade etmiştir.

27. Ziyaret edilen koğuşlarda acil çağrı butonlarının bulunduğu ve butonların çalışır vaziyette olduğu görülmüştür.

28. Koğuşların temizliğinin mahpuslar tarafından yapıldığı ve kullanılan temizlik malzemelerinin de mahpuslar tarafından temin edildiği bilgisi edinilmiştir. Maddi durumu iyi olmayan mahpusların temizlik malzemesi ihtiyaçlarının Kurum tarafından karşılandığı belirtilmiştir.

29. İdare tarafından sıcak ve soğuk suya erişimde kota ve saat sınırlaması olmadığı belirtilmiş olup, mahpuslardan bu konuda herhangi bir şikâyet alınmamıştır. Bununla birlikte görüşülen mahpuslar tarafından kampüs içerisinde yapılan altyapı çalışmaları nedeniyle zaman zaman su kesintisi yaşandığı, kesinti öncesinde merkezi anons sistemiyle duyuru yapıldığı ifade edilmiştir.

30. Koğuşlarda doğal aydınlatmanın pencereler ve havalandırma bahçesi, yapay aydınlatmanın ise floresan lambalarla sağlandığı gözlemlenmiştir.

31. Havalandırma bahçelerinin sabah sayımında açıldığı ve hava kararmadan kapatıldığı öğrenilmiştir. Koğuşlardaki aydınlatma ve havalandırmanın yeterli olduğu gözlenmiş, mahpuslar tarafından bu konuya ilişkin herhangi bir şikâyette bulunulmamıştır.

32. Kurum doğalgazla çalışan merkezi ısıtma sistemi ile ısıtılmaktadır. Görüşülen mahpuslardan ısınmaya ilişkin herhangi bir şikâyet alınmamıştır.

33. Kurumda 1 adet engelli koğuşu bulunmaktadır. Diğer koğuşlardan farklı olarak tuvaletin alafranga olduğu, tuvalet ve banyoda tutunma barlarının bulunduğu fakat kırık olduğu görülmüştür. Görüşülen engelli mahpus personelin tutumundan memnun olduğunu, İdare tarafından kendisine ıslak mendil, yetişkin bezi, şampuan gibi hijyen ürünlerinin ücretsiz olarak verildiğini ifade etmiştir.

34. Kurumda 1 adet geçici koğuş bulunmaktadır. İdare tarafından yeni gelen mahpusların en fazla 3 gün süreyle geçici koğuşta kaldığı, koğuşlarının belirlenmesinin ardından buradan ayrıldıkları ifade edilmiştir. Ziyaret esnasında geçici koğuşun kirli olduğu görülmüştür.

35. İdare tarafından Kurumda 2 adet sigara içilmeyen koğuş olduğu belirtilmiştir.

36. Kurumda 1 adet çamaşırhane bulunmaktadır. Çamaşırhanede ev tipi 16 adet çamaşır makinesi ile 16 adet kurutma makinesinin olduğu görülmüştür. Mahpusların haftada 1 defa ücretsiz çamaşır yıkama haklarının olduğu, battaniyelerin ise ayda 1 defa kampüs içerisindeki Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumunda yıkandığı bilgisi edinilmiştir. Anne-çocuk ünitesindeki koğuşların her birinde ev tipi 1 adet çamaşır makinesi ile 1 adet kurutma makinesinin olduğu çamaşır odası mevcuttur.

37. Kurumda 1 adet kuaför odası bulunmaktadır. Hafta içi her gün hizmet veren kuaförde öğlene kadar mahpusların ve anne yanında kalan çocukların kuaför ihtiyaçlarının

ücretsiz olarak karşılandığı, öğleden sonra ise mahpuslara kurs verildiği bilgisi edinilmiştir. Görüşülen mahpuslardan bu konuda herhangi bir şikâyet alınmamıştır.

38. Kurumda 2 adet yumuşak oda bulunmaktadır. Odaların duvarlarının mavi renkli yumuşak malzemeyle kaplandığı, odaların mahpusların erişebileceği yükseklikte bulunan parmaklıklı pencere ve korumalı lamba ile aydınlatıldığı, ancak tuvalet taşlarının yumuşak malzemeyle kaplı olmadığı gözlemlenmiştir. İdare tarafından yumuşak odaların kullanılmadığı, pencerelerin kırılmaz cam özelliğine sahip olduğu ve tuvalet taşlarının yumuşak malzemeyle kaplanması için ödenek talebinde bulunduğu belirtilmiştir. İncelenen belgelerden yumuşak odanın en son 29/12/2023 tarihinde kullanıldığı görülmüştür. Rapor yazım sürecinde tuvalet taşlarının yumuşak malzemeyle kaplandığına ilişkin görseller tarafımızla paylaşılmıştır.

39. Kurumda gece görüşü özelliğine sahip 311 adet güvenlik kamerası bulunmaktadır. Kamera odasında gündüz mesaisinde 4, vardiyada 2 infaz ve koruma memurunun görev yaptığı, kamera kayıtlarının geriye dönük 2 yıl süre ile saklandığı bilgisi edinilmiştir. Görüşülen bazı mahpuslar havalandırma bahçesinde bulunan kameranın koğuşun üst katındaki yatakhane alanını görüntülediğini iddia etmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından kamera görüntüleri incelenmiş, havalandırma bahçesindeki kameraların koğuşun üst katındaki yatakhane alanını görüntülemediği anlaşılmıştır.

40. Koğuşların ortak alanında ve havalandırma bahçesinde kamera olduğu, tek kişilik koğuşlarda kamera bulunmadığı görülmüştür. Personel tarafından tek kişilik koğuşlarda kalan mahpusların gün içerisinde oda kapısından kontrol edildiği ifade edilmiştir.

41. İncelenen belgelerden Kurumda her ay düzenli olarak ilaçlama yapıldığı görülmüştür.

42. Kurumda yangın alarm sistemi ve yangın söndürme gereçlerinin bulunduğu, yangın söndürme tüplerinin son kullanma tarihinin geçmediği görülmüştür.

B. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri

43. İlk kabul sırasında kolluk görevlileri eşliğinde Kuruma getirilen mahpusların darp/cebiri raporları alındıktan sonra görevli personel tarafından üst aramasının, eşya aramasının ve kimlik doğrulamasının yapılarak Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP)'a gerekli kayıtların oluşturulduğu bilgisi edinilmiştir.

44. İdare tarafından Kuruma yeni gelen mahpusların hak ve yükümlülükleri konusunda hem sözlü hem de yazılı olarak bilgilendirildiği, makul ve ciddi emarelerin

bulunduğu şüpheli durumlarda mevzuata uygun³ şekilde detaylı üst aramasının yapıldığı ve buna ilişkin tutanak tutulduğu, arama esnasında personelin muhakkak eldiven kullandığı ve mahpusa tek kullanımlık önlük verildiği; bu esnada mahpusun çıkarmış olduğu kıyafetlerin X-Ray cihazından geçirildiği, varsa mahpusun yanında getirdiği eşyanın da el dedektörü ile arandığı ve X-Ray cihazından geçirildiği bilgisi paylaşılmıştır.

45. Mahkûm kabul kısmında yapılan incelemede 1 arama odasının olduğu, arama odasında tek kullanımlık önlük, eldiven ve maske bulunduğu görülmüştür. Mahpuslara imza karşılığında Tutuklu-Hükümlü El Kitabı'nın verildiği, çocuk mahpuslar için ayrı el kitapçığı bulunduğu, ancak bu kitapçıkların yabancı dilde nüshalarının olmadığı görülmüştür.

46. Ziyaret Heyeti tarafından mahpusların Kuruma kabulüne ilişkin farklı tarihlere ait kamera görüntüleri izlenmiş ve görüntülerde sürecin mevzuata uygun şekilde yürütüldüğü görülmüştür. Görüşülen mahpuslardan bu hususta herhangi bir şikâyet alınmamıştır.

47. İdare tarafından Kurumda sabah 08.00 ve akşam 20.00'de olmak üzere günde 2 defa sayım yapıldığı belirtilmiştir.

48. Dilekçelerin günlük olarak sabah sayımında toplandığı, mahpusların talep etmesi halinde dilekçe çıkış numarası verildiği bilgisi edinilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar tarafından dilekçelerin işleme alınması ve İdare ile görüşmeleri konularında herhangi bir şikâyette bulunulmamıştır.

49. Kurumda son 1 yıl içerisinde personel hakkında kötü muamele iddiasıyla şikâyetçi olan 1 mahpus olduğu, konuya ilişkin ... sayılı disiplin soruşturması⁴ ve ... sayılı adli soruşturmanın devam ettiği bilgisi edinilmiştir.

³ 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Arama, güvenlik tatbikatı ve sayım" başlıklı 34'üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre; " a) Detaylı arama, hükümlünün utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde ve görevli dışında kimsenin görmemesini sağlayacak tedbirler alınarak gerçekleştirilir. Arama sırasında hükümlüye tek kullanımlık giyim önlüğü verilir. b) Arama sırasında önce bedenin üst kısmındaki giysiler çıkartılır, bedenin alt kısmındaki giysiler üst kısmındaki giysiler giyildikten sonra çıkartılır. Bu giysiler de mutlaka aranır. c) Detaylı arama sırasında bedene dokunulmaması için gerekli özen gösterilir ve görevli tarafından eldiven kullanılır. Aranan kişinin beden çukurlarında bir şeyin bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin bulunması hâlinde öncelikle, hükümlüden madde veya eşyanın kendisi tarafından çıkartılması istenir, aksi hâlde bunun zor kullanılarak gerçekleştirileceği bildirilir. Beden çukurlarındaki arama, cezaevi tabibi tarafından yerine getirilir. ç) Detaylı arama, mümkün olan en kısa süre içinde bitirilir ve işlem tutanağa bağlanır, tutanakta arama yapan görevliler ile hükümlünün imzası bulunur. Hükümlünün imzadan kaçınması hâlinde bu durum tutanağa geçirilir."

⁴ Disiplin soruşturma dosyasında incelenen belgelerden; bir mahpusun yan koğuştan sıcak su istemek için acil durum butonuna bastığı, personelin kendisine koğuşlar arası alışverişin yasak olduğunu söylemesinin ardından mahpusun personele yönelik hakaret ve tehditte bulunduğu, kendisine zarar vereceğini ifade etmesi üzerine nöbetçi müdürün bilgisi dahilinde personel ile koğuşa girilerek müdahalede bulunduğu, sinir krizi geçirerek kendisine zarar veren mahpusun hastaneye götürülmek için mahkûm kabul birimine götürüldüğü esnada personele zorluk çıkardığı bunun üzerine sakinleşmesi için kısa süreliğine yumuşak odaya alındığı ve burada kendisine tekrar zarar vermeye çalıştığı ardından darp/cebiri raporu alınması için mahkûm kabul birimine götürüldüğü, söz konusu olaya

C. Beslenme

50. Kurumda mahpuslara günde 3 öğün yemek verilmektedir. Yemekler Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen günlük iase bedelleri dikkate alınarak aynı kampüs içerisinde bulunan Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumunda hazırlanmaktadır.

51. İdare tarafından özel beslenme ihtiyacı olan mahpusların doktor raporu ile birlikte Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumuna bildirildiği ve özel beslenme ihtiyacına uygun ayrı yemek listelerinin⁵ oluşturulduğu ifade edilmiştir. Görüşülen özel beslenme ihtiyacı olan mahpuslar, yemeklerinin plastik kutuda paketli bir şekilde servis edildiğini ve bu konuda herhangi bir sorun yaşamadıklarını ifade etmiştir.

52. Görüşülen mahpuslar tarafından, haftalık olarak hazırlanan yemek listelerinin koşullara verilmediği belirtilmiş ve yemek listelerinin kendileriyle de paylaşılması talep edilmiştir.

53. Ziyaret tarihlerinde öğle yemeği Kurumda yenilmiş ve personel ile mahpusların aynı yemekleri tükettiği görülmüştür. Yemeklerin doyuruculuğu ve lezzeti Ziyaret Heyeti tarafından yeterli bulunmuştur.

54. Mahpusların ve personelin; yemeklerin lezzeti ve yemeklerin hazırlandığı yerin temizlik koşullarına ilişkin şikâyetleri ile Kurumda gıda zehirlenmesi yaşandığı iddiaları üzerine İdare ile görüşülmüş ve ilgili belgeler temin edilmiştir. İncelenen belgelerden; 13/5/2024 tarihinde 2 mahpus ve anne refakatinde kalan 1 çocuğun bulantı ve kusma şikâyetleri ile acil servise sevk edildiği, gerekli tedavilerin ardından 2 mahpusun reçete düzenlenerek taburcu edildiği görülmüştür. Anne refakatinde kalan çocuğun gıda zehirlenmesinden etkilenmediği kan rahatsızlığının olduğu, kendisine reçete düzenlenerek taburcu edildiği belirtilmiştir. Bununla birlikte ilgili belgelerden 2 mahpusun 17/5/2024 tarihinde kontrol amaçlı dâhiliye polikliniğine sevk edildiği ve mahpuslara kan tahlili yaptırıldığı görülmüştür. İdare tarafından mahpusların ailelerinin bilgilendirildiği ifade edilmiştir.

55. Ziyaret Heyeti tarafından görülen lüzum üzerine yemeklerin yapıldığı Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumu mutfağına da bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumu İdaresiyle yapılan görüşmede yemeklerin gıda mühendisi gözetiminde hazırlandığı ifade edilmiştir.

ilişkin tutanak tutulduğu, ilgili personelin, olaya tanık olan mahpusların ifadelerinin alındığı ve kamera çözümlene tutanağının bulunduğu görülmüştür.

⁵ Vejetaryen yemek listesi, yağsız ve tuzsuz diyabetik yemek listesi, çölyak yemek listesi ve mide, karaciğer, böbrek rahatsızlıkları yemek listesi olmak üzere toplam 4 farklı yemek listesi bulunmaktadır.

56. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemelerde, mutfak girişinde hijyen bariyeri⁶ bulunduğu, mutfak ile bulaşıkhanenin temiz ve düzenli olduğu, personelin bone ve maske taktığı gözlemlenmiştir. Ayrıca mutfakta iş sağlığı ve güvenliği ikaz tabelaları ile mutfak araç ve gereçleri kullanma talimatlarının asılı olduğu görülmüştür.

57. Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumu mutfağında gıda zehirlenmesi vakasından sonra başlayan iyileştirme çalışmalarının ziyaret tarihi itibarıyla da hassasiyetle devam ettiği ve mutfağın temiz, düzenli olduğu görülmüştür. Mutfakta iş güvenliği ve hijyen ikaz tabelaları ile mutfak araç gereçlerinin kullanma talimatlarının asılı olduğu gözlenmiştir. Mutfakta 9 adet soğuk hava deposu bulunduğu ve bu depolarda bakliyat, meyve ve sebze, şarküteri, kırmızı et, tavuk gibi ürünlerin ayrı ayrı muhafaza edildiği görülmüştür. Sağlık sorunları sebebiyle özel beslenmesi gereken mahpusların yemeklerinin mutfakta ayrı bir bölümde hazırlandığı öğrenilmiştir.

58. Meyve ve sebzelerin mutfak girişinde ayrı bir alanda yıkandıktan sonra kullanılmak üzere mutfağa alındığı, çöplerin yemeklerin dağıtımı için kullanılan çıkış kapısından farklı bir çıkış kullanılarak gün sonunda mutfaktaki tüm faaliyetler bittikten sonra atıldığı bilgisi edinilmiştir.

59. Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumunda ayrıca ekmek üretimin yapıldığı fırın bulunmaktadır. Un çuvallarının zemine temas etmeyecek şekilde paletlerin üzerinde muhafaza edildiği, ortamın hijyenik olduğu, personelin bone ve eldiven kullandığı görülmüştür.

60. Yemek numunelerinin mevzuata⁷ uygun olarak 72 saat mutfakta saklandığı gözlenmiştir.

61. Anne yanında kalan çocuklar için bebe bisküvisi, meyve püresi, yoğurt, süt, kek, yaprak sarma, sigara böreği, pide, dürüm gibi ek gıdalar verildiği öğrenilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen anneler çocukların ek gıdalarının düzenli olarak verildiğini ifade etmiştir.

62. Kurumda 1 adet kantin bulunmaktadır. Mahpuslar kantin siparişlerini haftalık olarak görüntülü görüşme kabinindeki kiosk cihazı üzerinden verilebilmektedir. Mevzuat gereği kiosk cihazı bulunmayan koğuşların kantin siparişlerinin haftalık olarak dilekçe ile alındığı ve koğuşlarda kantin listelerinin olduğu bilgisi edinilmiştir. Kantin listesi incelenmiş

⁶ Hijyen bariyeri, temizlik ve dezenfeksiyon sistemine ihtiyaç duyan işletmelerde bir çeşit arındırma görevi üstlenen, başta el ve ayak olmak üzere kirlenme ihtimali bulunan uzuvları temizleyen sistemdir. Püskürtülen kimyasal maddeler bu bölgede bulunan mikrop, bakteri ve virüslere karşı koruyucu bir tedbir oluşturur. Turnike ile her bireyin bu sistemden yararlanması sağlanır.

⁷ 26/9/2008 tarihli ve 27009 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Gıda Güvenliği ve Kalitesinin Denetimi ve Kontrolüne Dair Yönetmelik’in 8’inci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca “*Kamu-özel kurum ve kuruluşları ile mahallinde üretilerek toplu tüketime sunan işyerleri ve yemek fabrikaları, ürettiği yemek partisininin her çeşidinden alınan bir örneği 72 saat uygun koşullarda saklamakla yükümlüdür.*”

ürün çeşitliliğinin yeterli olduğu, fiyatların dış piyasa fiyatlarıyla benzer olduğu değerlendirilmiştir. Kantinde son kullanma tarihi geçmiş herhangi bir ürüne rastlanmamıştır.

63. Mahpusların içme suyu ihtiyacı, Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından kontrolü ve dağıtımı gerçekleştirilen şebeke suyu ile karşılanmaktadır. Mahpusların aynı zamanda kantinden ambalajlı su temin edebildiği öğrenilmiştir.

64. Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumu İdaresi tarafından kampüs içerisindeki bazı ceza infaz kurumlarında 23/6/2024 tarihinde su bazlı zehirlenme şüphesi yaşandığı bunun üzerine gerekli kontrollerin yapıldığı ifade edilmiştir. İdare tarafından sunulan belgelerden; kampüs içerisindeki tüm ceza infaz kurumlarından 24/6/2024 tarihinde numune alınıp analiz yaptırıldığı ve analiz sonuçlarının tamamının 17/2/2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik’e uygun olduğunun tespit edildiği görülmüştür. Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdaresi tarafından Kurumda su bazlı zehirlenme şüphesiyle başvuran herhangi bir mahpus olmadığı belirtilmiştir.

65. Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumu İdaresi tarafından 31/7/2024, 28/8/2024, 11/9/2024 yaptırılan içme suyu analizlerinin raporları Ziyaret Heyetiyle paylaşılmıştır. İncelenen analiz raporlarından; 28/8/2024 tarihinde alınan numunelerin İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik’e göre koliform bakteri⁸ parametreleri yönünden uygun olmadığı, 31/7/2024 ve 11/9/2024 tarihlerinde alınan numunelerin ise mezkûr Yönetmelik’e göre uygun olduğunun tespit edildiği anlaşılmıştır.

D. Sağlık Hizmetleri

66. Revirde 1 diş hekimi, 1 sağlık memuru, 1 hemşire ile 3 infaz ve koruma memuru hafta içi her gün 08.00-17.00 saatleri arasında görev yapmaktadır. Görevlendirmeye 1 aile hekimi haftanın 3 günü yarı zamanlı olarak hizmet vermektedir.

67. Kurum reviri; 1 muayene odası, 1 diş muayene odası, 1 personel odası, 1 pansuman ve ilaç odası ile 1 müşahede odasından oluşmaktadır.

68. Muayene odasında tekerlekli paravan, sedye, tek kullanımlık örtü, serum askısı, enjeksiyonlar, tıbbi atık kutusu, ilaç dolapları, 2 adet oksijen tüpü, elektrokardiyografi cihazı, soğuk ortamda saklanması gereken ilaçların muhafaza edildiği buzdolabı olduğu görülmüştür.

69. Müşahede odasında 7 yatak, 7 dolap, serum askıları, 2 tekerlekli sandalye ve 1 alafrağa tuvalet olduğu görülmüştür.

⁸ Koliform bakteriler gıda ve suların sıhhi durumunu gösteren gösterge bakterilerdir.

70. Yeni gelen mahpuslar için kan tahlili, bulaşıcı hastalık taraması ve verem taraması yaptırıldığı bilgisi edinilmiştir. Personel tarafından mahpusların ve anne yanında kalan çocukların aşı takibinin yapıldığı, kronik rahatsızlığı olan mahpusların düzenli takip edildiği, yılda 1 defa tüm mahpusların akciğer grafisinin çektirildiği, engelli mahpusların kaldıkları koğuştta düzenli olarak muayene edildiği ifade edilmiştir. Görüşülen engelli mahpus tarafından bu husustaki memnuniyeti ifade edilmiştir.

71. Sağlık servisinde yapılan incelemede hasta kayıt defterinin ve UYAP kayıtlarının düzenli tutulduğu görülmüştür. Son 1 yıl içerisinde 3.774 muayene, 1.342 hastane sevki ve 642 acil servis sevki gerçekleştirildiği bilgisi edinilmiştir.

72. Diş muayene odasında; diş ünitesi, otoklav cihazı, endodonti cihazı⁹, röntgen cihazı, hasta kayıt defteri ile tek kullanımlık eldiven ve maske bulunduğu görülmüştür. Diş hekimi tarafından dolgu, kanal tedavisi, diş çekimi ve diş temizleme işlemlerinin yapıldığı belirtilmiştir.

73. Diş hekimi tarafından mahpusların diş tedavileri için sevk edildikleri Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinin her hafta çarşamba günleri 5 mahpus kabul etmesi sebebiyle sevklerin geciktiği, ziyaret tarihinde sevk bekleyen 30 mahpus olduğu ve 16/8/2024 tarihinde sevki yapılan bir mahpusa ziyaret tarihi itibarıyla henüz randevu oluşturulmadığı ifade edilmiştir.

74. İlaçların, pansuman ve ilaç odasında mahpusların isimlerinin yazılı olduğu plastik kutularda, psikiyatrik ilaçların ise kilitli dolapta muhafaza edildiği görülmüştür. Eczaneden aynı gün içerisinde ya da ertesi gün tedarik edilen ilaçların imza karşılığında mahpuslara teslim edildiği bilgisi edinilmiştir.

75. Acil durumlarda Kurumun sağlık servisi tarafından ilk müdahalenin yapıldığı ve ivedilikle 112 Acil Çağrı Merkezinin aranarak mahpusun hastaneye sevk edildiği belirtilmiştir.

76. Ziyaret Heyetine dâhil olan hekimle birlikte acil durum çantası incelenmiş ve çanta içerisinde eksik bir malzeme bulunmadığı görülmüştür.

77. Görüşülen mahpuslar sağlık hizmetlerine erişimde genel olarak bir problem yaşanmadığını, talep ettikleri durumda revire çıkılabildiklerini, reçete edilen ilaçların temininde bir sorunla karşılaşmadıklarını, ancak diş tedavilerinde zaman zaman gecikmeler yaşandığını ifade etmiştir.

⁹ Kanal tedavisinde kullanılan teknolojik cihazdır.

E. Psikososyal Servis Hizmetleri

78. Psikososyal serviste 1 psikolog ile 2 infaz ve koruma memuru hafta içi her gün 08.00-17.00 saatleri arasında görev yapmaktadır.

79. Personel tarafından Kuruma kabulü yapılan mahpuslar ile 3 gün içerisinde görüşme yapıldığı ve Bireyselleşmiş İyileştirme Sistemi (BİSİS) kapsamında; Araştırma ve Değerlendirme Formu (ARDEF)¹⁰ doldurularak mahpusun risk ve ihtiyaçlarının belirlendiği, her mahpus için bireyselleştirilmiş psikososyal destek programı hazırlandığı ifade edilmiştir.

80. Psikososyal serviste işyurdu ve mesleki eğitim atölyelerine katılım konusunda bilgilendirme yapıldığı, gerekli hallerde mahpusların aileleriyle görüşme gerçekleştirildiği ve sosyal inceleme raporlarının hazırlandığı belirtilmiştir.

81. Mahpusların ya da psikososyal servis personelinin talebi halinde mahpuslarla bireysel görüşme gerçekleştirildiği bilgisi edinilmiştir. İncelenen belgelerden 2024 yılı içerisinde 1.234 bireysel görüşme gerçekleştirildiği görülmüştür.

82. Psikososyal servis tarafından 2024 yılında düzenlenen Palyaço ve Tarım Etkinliğine 6 mahpusun, Bağımlılıkla Mücadele Seminerine 106 mahpusun, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Konserine 188 mahpusun ve Voleybol Turnuvasına 72 mahpusun katıldığı öğrenilmiştir.

83. Grup çalışmaları kapsamında 2024 yılında; Buradayım Güvenli Davranış Programına 4 mahpusun, çocuk mahpuslar için düzenlenen Ardıç¹¹ Programına 8 çocuk mahpusun katıldığı bilgisi edinilmiştir.

84. Manevi rehberlik biriminde 1 vaize, 1 Kur'an-ı Kerim öğreticisi ile 1 infaz ve koruma memuru görev yapmaktadır.

85. Manevi rehberlik biriminde; Kuruma yeni gelen mahpuslarla görüşme yapıldığı ve mahpuslara manevi rehberlik birimi tanıtım broşürünün verildiği, koğuş ziyaretleri ve mahpuslarla bireysel görüşme gerçekleştirildiği, tefsir, hadis ve siyer derslerinin verildiği, Ramazan ayında ve kandil günlerinde özel programlar düzenlendiği belirtilmiştir.

86. Mahpuslara Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan dergilerin, Kur'an-ı Kerim ile mealinin verildiği ve ibadet etmek isteyen mahpusların seccade gibi ibadet için gerekli olan eşyalarının tedarik edildiği bilgisi edinilmiştir.

87. Psikososyal servis personeli tarafından mahpuslara ve anne refakatindeki çocuklara kıyafet yardımı yapıldığı belirtilmiştir. Ziyaret esnasında incelenen belgelerden;

¹⁰ <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/yardm-programi>

¹¹ Ceza infaz kurumlarında bulunan çocukların topluma kazandırılması için geliştirilen bir eğitim programıdır.

11/9/2024 ve 18/9/2024 tarihlerinde mahpuslara kıyafet yardımı yapıldığı, 27/8/2024 tarihinde çocuklara oyuncak, kıyafet ve ayakkabı yardımı yapıldığı görülmüştür.

88. Genel bütçe ve ambar biriminde görevli personel tarafından; ihtiyaç sahibi mahpuslara hijyen ürünü yardımında bulunduğu, anne refakatindeki çocukların emzik, biberon, bebek bezi, ıslak mendil gibi ihtiyaçlarının tedarik edildiği ve her ay mahpuslara hijyenik ped verildiği ifade edilmiştir. Belgeler incelenmiş ve 16/9/2024 tarihli taşınır işlem fişi ile ihtiyaç sahibi mahpuslara ve çocuklara bebek bezi, ıslak mendil, bebek şampuanı, çamaşır suyu, şampuan, el sabunu ve diş macunu yardımı yapıldığı görülmüştür.

89. Kurum İdaresi, anne mahpuslara Kızılay tarafından zaman zaman harçlık yardımı yapıldığını ve sivil toplum kuruluşları tarafından yapılan maddi yardımların ihtiyaç sahibi mahpuslara dağıtıldığını belirtmiştir.

90. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar, psikososyal servis ve manevi rehberlik birimi personeli ile görüşme taleplerinin dikkate alındığını ve genel itibarıyla birimlerin faaliyetlerinden memnun olduklarını, maddi durumu yetersiz olan mahpuslara maddi ve aynı yardım yapıldığını ifade etmiştir.

F. Eğitsel, Kültürel, Sosyal, Sportif ve Mesleki Faaliyetler

91. Eğitim servisinde 2 öğretmen ile 2 infaz ve koruma memuru hafta içi 08.00-17.00 saatleri arasında görev yapmaktadır.

92. Kurumdaki 14 mahpusun Diyarbakır Adalet Çok Programlı Anadolu Lisesinde, 7 mahpusun Açık Öğretim Ortaokulunda, 37 mahpusun Açık Öğretim Lisesinde, 5 mahpusun Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesinde ve 4 mahpusun İstanbul Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesinde eğitimine devam ettiği bilgisi edinilmiştir.

93. Açık öğretim ortaokul ve lise ders kitaplarının Halk Eğitim Müdürlüklerinden ücretsiz olarak temin edildiği, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi ve İstanbul Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesine kayıtlı mahpusların ders kitaplarının yakınları ya da Kurum vasıtasıyla tedarik edildiği belirtilmiştir. Görüşülen mahpuslar ders kitaplarının temininde bir sorun yaşamadıklarını ifade etmiştir.

94. Kurumda 2 infaz ve koruma memurunun hafta içi her gün 08.00-17.00 saatleri arasında görev yaptığı 1 kütüphane bulunmaktadır. Kütüphanede projeksiyon cihazı, projeksiyon perdesi, masa ve sandalyelerin bulunduğu görülmüştür. Mahpusların burada zaman zaman kitap okuma ve film izleme gibi etkinliklere katıldığı bilgisi edinilmiştir.

95. Kütüphane kitap listesi incelenmiş; edebiyat, din, tarih, coğrafya, psikoloji, felsefe, çocuk kitapları, dil ve bilim, toplum bilimleri gibi farklı alanlarda toplam 3.802 adet kitabın olduğu görülmüştür.

96. Mahpusların koğuştta toplam 18 kitap bulundurma hakkı olduğu ve bu sayıya ders kitapları, sözlük ve dini kitapların dâhil edilmediği bilgisi edinilmiştir. Kitap listelerinin koğuştlarda bulunduğu ve anne-çocuk ünitesinde çocuk kitaplarının olduğu görülmüştür.

97. Personel tarafından herkesin Kurum kütüphanesinden adil bir biçimde yararlanması için mahpusların 3 kitap alma hakkının bulunduğu ve kitabın koğuştta kalma süresinin 15 gün olduğu, talep halinde sürenin 15 gün daha uzatıldığı belirtilmiştir. Ayrıca mahpuslar aylık periyotlarla Diyarbakır İl Halk Kütüphanesinden de kitap talep edebilmektedir. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar kütüphaneden faydalanma noktasında herhangi bir şikâyette bulunmamıştır.

98. Kurumda ziyaret tarihi itibarıyla aktif olan kurslar ve katılan mahpusların sayısı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

KURS ADI	KATILAN MAHPUS SAYISI
Cilt Bakımı ve Temel Makyaj	14
İğne Oyası	8
Makastar	15
İç Giyim Konfeksiyon	8
Dekoratif Ahşap Süsleme	7
Mutfak Elemanı	8
Bağlama Eğitimi	12
İngilizce Kursu (A2 Seviye)	9
Pastel Boya Resim	36
Resim Sanat Eğitimi	51

99. Kurumda, 6 derslik ve mahpusların mahkeme kararlarına erişim ve eğitim faaliyetleri için kullandığı 1 bilgisayar sınıfı mevcuttur. Dersliklerin temiz ve düzenli olduğu görülmüştür.

100. Kurumda 1 adet açık ve 1 adet kapalı spor salonu bulunmaktadır. İdare mahpusların haftada 1 defa 1 saat spor salonundan faydalandıklarını belirtmiştir. Bu husus görüşülen mahpuslar tarafından da teyit edilmiştir.

101. Anne refakatindeki çocuklar için anne-çocuk ünitesinde ve Kurum bahçesinde olmak üzere 2 adet kreş bulunmaktadır.

102. Kurum bahçesindeki kreş tek katlı olarak inşa edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren kreşte 3-6 yaş aralığındaki çocukların eğitim gördüğü ve öğretmen atamasının Bakanlık tarafından yapıldığı bilgisi edinilmiştir.

103. Kreşte; oyuncak deposu, mutfak, toplantı odası, çocukların kullanımına uygun şekilde tasarlanmış lavabo ve tuvaletler, 3 oyun odası ve 1 uyuma odası bulunmaktadır. Oyun odalarında içerisinde çocuk kitaplarının bulunduğu kitaplıklar, çocukların yaşına uygun masa ve sandalyeler, boya malzemeleri, çeşitli oyuncaklar, kutu oyunlarının olduğu ve prizlerde koruma kapağı bulunduğu görülmüştür. Uyuma odasında çocukların yaşına uygun taşınabilir yataklar mevcuttur.

104. Anne-çocuk ünitesindeki kreşte Kayapınar Halk Eğitim Merkezinden görevlendirilen 1 öğretmen ile 2 infaz ve koruma memuru görev yapmaktadır. 0-3 yaş aralığındaki çocuklar anneleriyle birlikte hafta içi her gün öğlene kadar 2 saat; 3-6 yaş aralığındaki çocuklar ise öğleden sonra 2 saat olacak şekilde Kurum kreşinden faydalanmaktadır.

105. Kreşin içerisinde; çocuk masa ve sandalyeleri, projeksiyon cihazı ve çeşitli oyuncakların bulunduğu 2 hobi odası; müzik aletleri ve sandalyelerin bulunduğu 1 müzik odası; trambolin ve tırmanma duvarının olduğu 1 spor odası, eğitici oyunlar, çocuk masa ve sandalyeleri, boyama kitapları ve el işi malzemelerinin bulunduğu 1 çok amaçlı salon bulunmaktadır. Kreşin bahçesinde çocuk oyun parkı ve kum havuzu mevcuttur. Park alanının zemininin yumuşak malzemeyle kaplı olduğu görülmüştür.

106. Ziyaret tarihinde Kurum bünyesinde işyurdu olarak faaliyet gösteren iç kantin, tekstil atölyesi ve mutfak atölyesi olmak üzere toplam 3 farklı iş kolu bulunduğu öğrenilmiştir. Kurum iç kantininde 3 mahpus, tekstil atölyesinde 9 mahpus ve mutfak atölyesinde 12 mahpus çalışmaktadır.

107. Tekstil atölyesinde nevresim takımı, havlu, iç çamaşırı ve bez torba üretildiği, iş sağlığı ve güvenliği uyarı levhalarının asılı olduğu görülmüştür.

108. Mutfak atölyesinde yaprak sarması, sigara böreği, kır pidesi, lahmacun, kıymalı pide gibi ürünlerin yapıldığı bilgisi edinilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından mutfak atölyesinin temiz ve düzenli olduğu, çalışan mahpusların bone, eldiven ve maske kullandığı gözlemlenmiştir. Ürünlerin aşçı ve gıda teknisyeni kontrolünde hazırlandığı belirtilmiştir.

109. İş atölyelerinde çalışan mahpuslarla yapılan görüşmeler neticesinde; genel olarak çalışma saatlerinin uygun ve mola sürelerinin yeterli olduğu, ayrıca sigortalarının yapılması ve ücretlerinin yatırılması konusunda herhangi bir sorun yaşanmadığı bilgisi edinilmiştir.

G. Dış Dünya İle İletişim

110. Kurumda 70 kişilik 2 açık görüş alanı bulunmaktadır. Açık görüş alanında ziyaret esnasında uyulması gereken kurallara ilişkin bilgilendirme yazısı bulunduğu, etrafın temiz ve düzenli olduğu gözlemlenmiştir.

111. Mahpusların açık görüş hakkından mevzuata uygun şekilde ayda 1 defa ve 1 saat olacak şekilde faydalandığı bilgisi edinilmiştir. Çocuk mahpusların tüm görüşlerinin açık görüş şeklinde uygulandığı ve açık görüş hakkından 1 saat 30 dakika olacak şekilde faydalandırıldıkları belirtilmiştir.

112. Kurumda toplam 18 kabinden oluşan 2 kapalı görüş alanı bulunmaktadır. Kabinlerdeki fiziksel altyapı ve ışıklandırmanın yeterli olduğu gözlenmiştir. Kapalı görüşlerin; açık görüş haftası dışında kalan 3 hafta boyunca, haftada 1 defa ve 1 saat olacak şekilde yaptırıldığı belirtilmiştir. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmedilen mahpusların mevzuat çerçevesinde kapalı görüş hakkından 15 günde 1 defa ve 1 saat olacak şekilde faydalandığı bilgisi paylaşılmıştır.

113. ACEP projesi kapsamında Kurumda 36 adet görüntülü görüşme cihazı bulunmaktadır. Görüntülü görüşme hakkından mahpuslar haftada 1 defa ve 30 dakika, çocuk mahpuslar ile yanında çocuğuyla kalan mahpuslar haftada 1 defa ve 60 dakika olacak şekilde faydalanmaktadır.

114. Kurumda 12 adet ankesörlü telefon bulunmaktadır. Mevzuat gereğince görüntülü görüşme hakları bulunmayan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan mahpusların 15 günde 1 defa ve 10 dakika süreyle telefonla görüşme yapabildikleri belirtilmiştir.¹²

115. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar genel itibarıyla açık görüş, kapalı görüş, görüntülü görüşme ve telefon haklarından faydalanmada herhangi bir sorun yaşamadıklarını ifade etmiştir.

¹² Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Telefonla Görüşme Hakkı" başlıklı 74'üncü maddesinin ikinci fıkrasının (j) bendine göre: "Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan hükümlüler, idare ve gözlem kurulunun uygun gördüğü hâllerde ve on beş günde bir olmak üzere eşi, altsoy ve üstsoy, kardeşleri ve vasisi ile on dakikayı geçmemek üzere sadece sesli görüşebilir."

116. Kurumda 1 eş görüşme odası bulunmaktadır. Son 1 yıl içerisinde 75 mahpusa eş görüşmesi ödülü verildiği bilgisi edinilmiştir. Eş görüşme odasında 1 adet çift kişilik yatak, mini buzdolabı, tuvalet, banyo, lavabo ve acil durum butonu olduğu görülmüştür.

117. Koşullardaki televizyonlarda haber, belgesel, müzik, spor, film ve çocuk kanalları olmak üzere çeşitli kanalların olduğu gözlemlenmiştir. İdare tarafından gönderilen belgelerden kanal sayısının 32 olduğu görülmüştür. Görüşülen mahpuslardan bu konuda bir şikâyet alınmamıştır.

118. Kurumda 6 avukat görüşme odası mevcuttur. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede avukat görüşme odalarının konuşanların dışarıdan duyulmayacağı şekilde tasarlandığı gözlemlenmiştir.

119. Kurumda 2 Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) odasının bulunduğu ve kullanılabilir vaziyette olduğu görülmüştür.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

120. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Kurum tarafından, Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere erişiminde herhangi bir sorun yaşanmamıştır. Bu çerçevede, Kurum Müdürünün ve Kurum personelinin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır. Bunun yanı sıra İdare tarafından, Ziyaret Heyetinin paylaştığı ilk tespit ve gözlemlere dair değiştirilmesi ve düzeltilmesi gereken bazı hususların raporlama sürecinde yerine getirilmesi olumlu olarak değerlendirilmiştir.

B. Tavsiyeler

1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

121. Kurum personeline; kişiler arası iletişim, hassas gruplara mensup bireylerle iletişim ile işkence ve kötü muamelenin önlenmesi konularında eğitim verilmesi,¹³

122. Anne-çocuk ünitesindeki prizlerin bebek ve çocukların güvenliğini tehlikeye atmayacak şekilde düzenlenmesi,

123. Engelli koğuşundaki tutunma barlarının tamir edilerek koğuşun engelli mahpuslar için erişilebilirlik standartlarına uygun hale getirilmesi,¹⁴

124. Geçici koğuşun düzenli aralıklarla temizlenmesi,¹⁵

125. Yumuşak odaların, odalarda bulunan pencerelerin kırılma ve mahpusun kendisine zarar verme ihtimalini engelleyecek surette yeniden düzenlenmesi,¹⁶

126. Hükümlü-Tutuklu El Kitapçığı ile çocuk mahpuslara verilen kitapçıkların yabancı dilde nüshalarının eklenmesi,¹⁷

127. Yemek listeleri ile ilgili olarak mahpusların bilgilendirilmesi hususları tavsiye edilmektedir.

2. Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumuna Yönelik Tavsiyeler

128. Kurumda yaşanan gıda zehirlenmesi sonrasında başlayan iyileştirme çalışmaları neticesinde düzenli ve hijyenik olduğu görülen mutfaktaki ve yemek imalatındaki özenli tutumun aynı hassasiyetle sürdürülmesi,¹⁸

129. İçme ve kullanma sularının İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik'te belirlenen şartlara uygunluğunun ve kalite standartlarının sağlanması, su analiz

¹³ “İnsani bir cezaevi sisteminin temel taşı, mahkûmlarla ilişkilerinde doğru yaklaşımın ne olması gerektiğini bilen, işini sadece bir görev değil meslek olarak gören, iyi seçilmiş ve eğitilmiş cezaevi personeli olmuştur.” Bkz. CPT, 11. Genel Rapor, CPT/Inf(2001)16, para.26.

¹⁴ 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesi uyarınca Erişilebilirlik: “Binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak kullanılabilir ve kullanılabilir olmasını” ifade eder.

¹⁵ Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 19.2: “Mahpuslar cezaevine kabul edildiklerinde kalacakları odalar veya diğer barınma alanları temiz olmalıdır.”

¹⁶ Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 25/7/2022 tarihli ve E-42626735-010-07.02-2530/101499 sayılı “Yumuşak Odalar” konulu yazısında “Odada hükümlünün ulaşamayacağı yükseklikten başlayacak şekilde gün ışığını almaya yönelik pencere bulunması, pencerede hükümlünün kırıp kendisine veya çevresine zarar vermesini engellemek için kırılmaz cam kullanılması” ifadelerine yer verilmiştir.

¹⁷ Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 30.1: “Kuruma kabulde ve daha sonra gereken sıklıkta, tüm mahpuslar anlayacakları bir dilde cezaevi disiplinini sağlayan düzenlemeler ile cezaevindeki hakları ve yükümlülükleri hakkında yazılı ve sözlü olarak bilgilendirilmelidir.”

¹⁸ Nelson Mandela Kuralları, Kural 22: “Kurum idaresi tarafından, her mahpusa sağlıklı ve güçlü olmaları için besin değeri yeterli, iyi hazırlanmış ve uygun saatlerde sunulan yemekler verilir.”

sonuçlarının olumsuz çıktığı süreçlerde ambalajlı su dağıtılarak mahpusların içme suyu ihtiyacının giderilmesi¹⁹

hususları tavsiye edilmektedir.

3. Diyarbakır Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğüne Yönelik Tavsiye

130. İçme ve kullanma sularının İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik'te belirlenen şartlara uygunluğunun ve kalite standartlarının sağlanması

hususları tavsiye edilmektedir.

4. Diyarbakır İl Sağlık Müdürlüğüne Yönelik Tavsiye

131. Diş polikliniğine sevklerde yaşanan gecikmenin önlenmesi amacıyla mahpusların muayene taleplerini karşılayacak şekilde yeni bir düzenlemenin yapılması

hususları tavsiye edilmektedir.

¹⁹ 5275 sayılı Kanun'un "Hükümlünün beslenmesi" başlıklı 72'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre; "Hükümlüye Adalet ve Sağlık bakanlıklarınca birlikte belirlenecek kalori esasına göre, sağlıklı ve güçlü kalması için nitelik ve nicelik olarak besleyici, sağlık koşullarına uygun, makul çeşitlilikte, yaş, sağlık, çalıştığı işin özelliği, dini ve kültürel gerekleri göz önünde tutularak besin verilir ve içme suyu sağlanır."